

มุมมองศิลปะ

จากภูมิลำเนาถึง Los Angeles : 3

พิเชษฐ เปียร์กลิ่น¹

ท่านผู้อ่านครับ “มุมมองศิลปะ” ฉบับนี้ยังคงนำท่านผู้อ่านไปสัมผัสบรรยากาศของสถานที่งานศิลปะในต่างบ้านต่างเมืองกันอีกครั้ง ซึ่งเนื้อหาในตอนที่ 3 นี้ นอกจากได้นำท่านแวะเวียนสัมผัสกับหอศิลป์ และแหล่งที่แสดงผลงานศิลปะในเมือง L.A. แล้ว ตั้งใจที่จะเล่าเรื่องราวของหอศิลป์หรือสถานที่แสดงผลงานของเมือง San Francisco และข้ามฝั่งทะเลไปยังเมือง Oakland เมืองซึ่งมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแปลกแตกต่างไปจากบ้านเราเมืองเราดังความจริงที่ว่า “เราอยู่กับคนละซีกโลก” นั่นเองครับ สถานที่แรกขอแนะนำท่านไปยังสถานที่แสดงผลงานศิลปะที่มีชื่อว่า

Gallery Art

BERGAMOT STATION ARTS CENTER

Bergamot Station Arts Center ตั้งอยู่ที่ 2525 Michigan Avenue, Santamonica, CA 90404 ในอดีตสถานที่แห่งนี้เป็นโกดังที่เก็บของของสถานีรถไฟ แต่เมื่อมีการสร้างสถานีแห่งใหม่ขึ้นรัฐจึงปรับปรุงและดัดแปลงเป็นห้องแสดงผลงานศิลปะ (Gallery) เมื่อมองรูปลักษณะภายนอกจะเห็นตัวโครงสร้างของอาคารเป็นเหมือนกล่องสี่เหลี่ยมธรรมดา แบ่งออกเป็นกลุ่มอาคารต่างๆ และภายในอาคารแต่ละห้องก็แบ่งเป็นห้องแสดงผลงาน โดยเปิดให้ผู้สนใจที่จะทำห้องแสดงผลงาน (Gallery) ได้แบ่งเช่าพื้นที่ และภายในห้องแสดงผลงานก็ตกแต่งด้วยผนังสูงเพื่อให้เหมาะสมแก่การแต่งตั้งผลงานศิลปะ และภาพเขียนตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงใหญ่สุดสถานที่แห่งนี้เป็นที่แสดงผลงานของศิลปินรุ่นใหม่ที่มีความ

พร้อมที่จะเปิดตัวเองสู่สาธารณะ ซึ่งมีศิลปินจากทั่วทุกมุมโลกมานำเสนอผลงานของตัวเอง สถานที่แห่งนี้จึงเปรียบเสมือนเวทีประลอง และเป็นความเคลื่อนไหวใหม่ในรูปแบบและความก้าวหน้าของวงการศิลปะระดับโลกอีกแห่งหนึ่ง

เมื่อเข้าชมภายในแต่ละห้องที่เปิดแสดงผลงานเขียน หรืองานศิลปะมากกว่า 30 ห้อง ที่เปิดให้ผู้สนใจได้เข้าชมโดยไม่เสียค่าเข้าชมใดๆ เราได้พบกับ การนำเสนอผลงานที่ได้มาตรฐานในด้านการจัดการแสดง ตกแต่งเน้นด้วยไฟส่องไปยังภาพที่ติดตั้ง เพื่อเน้นให้ภาพมีความโดดเด่นและสวยงาม พื้นที่ของแต่ละผนังติดภาพและเว้นพื้นที่ว่างไว้อย่างเหมาะสม เราได้พบงานศิลปะที่มีลักษณะพิเศษและเป็นความก้าวหน้าในแนวใหม่ได้ที่นี่ ในแต่ละห้อง

¹ อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แสดงภาพก็มีงานศิลปกรรมที่แตกต่างกันไป มีทั้งงานภาพถ่าย (Photography) งานจิตรกรรม (Painting) งานวาดเส้น (Drawing) งานประติมากรรม (Sculpture) และอื่นๆ อีกมากมาย เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่เราได้เห็นการจัดการที่ดีของผู้บริหารรัฐ ที่สนับสนุนและส่งเสริมทางด้าน

ศิลปกรรมอันเป็นวัฒนธรรมที่ดีของชาติ ได้เห็นการปรับใช้อาคารที่ไม่ได้ใช้แล้วให้เป็นประโยชน์ โดยคิดถึงศิลปกรรมเป็นหลัก เป็นสถานที่ให้ความรู้แก่คนในชาติ และดึงดูดนักท่องเที่ยว และผู้สร้างสรรค์งานศิลปกรรมจากทั่วโลก ได้แวะเวียนและเข้าชมอย่างไม่ขาดสาย

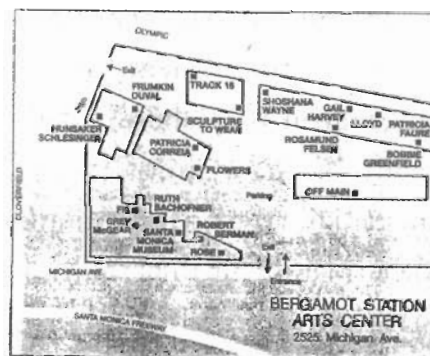
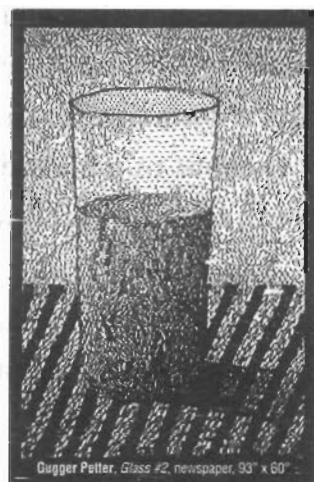

ข้อสังเกต

โครงสร้างภายนอกของตัวอาคารแต่ละหลังของ Bergamot Station Arts Center แห่งนี้ ไม่ได้เน้นความหรูหราของวัสดุตกแต่งภายนอก เมื่อมองดูอย่างผิวเผินก็จะเห็นได้ว่าเหมือนกล่องสี่เหลี่ยม มุงรอบด้วยสังกะสี มีเครื่องดูดอากาศ เป็นการถ่ายเทอากาศติดตั้งอยู่บนหลังคาอย่างเรียบง่าย ตัวหลังคามีการเปิดให้แสงผ่านได้ (Sky light) และปิดได้เมื่อต้องการควบคุมแสงสว่างภายใน เป็นการปรับพื้นที่และตัวอาคารให้ได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด

พื้นที่ภายใน ปรับแต่งให้เป็นที่แสดงผลงานศิลปะอย่างได้มาตรฐาน ระบบแสงและการดูแลรักษาดีเยี่ยม

นับเป็นข้อสังเกตได้อย่างดี ประเทศไทยของเราโดยเฉพาะหน่วยงานราชการต่างๆ เรามีอาคารอย่างเหลือเฟือที่ปล่อยทิ้งร้าง วางเปล่า เป็นที่เก็บของอย่างไร้ค่า โดยมีได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เห็นควรให้มีการคำนึงและปรับปรุงสถานที่ดังกล่าวเป็นสมบัติของสาธารณชนอย่างแท้จริง มิต้องหวังถึงการทุ่มทุนสร้างหอศิลป์ที่ยิ่งใหญ่และสูงค่า แต่เพียงปรับปรุงและตกแต่งตัวอาคารเดิมที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐาน และให้มีชีวิตชีวมีการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ คงไม่เกินกำลังที่เราจะสามารถทำได้ เป็นข้อสังเกตของประชาชนตัวน้อยอย่างผมครับ หรือท่านผู้อ่านคิดเห็นแตกต่างอย่างไร

นำท่านผู้อ่านต่อไปยังหอศิลป์ใหญ่อีกหนึ่งแห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานที่แสดงศิลปกรรมร่วมสมัยตั้งอยู่
กลางเมือง Los Angeles

MUSEUM OF CONTEMPORARY ART LOS ANGELES (MOCA)

พิพิธภัณฑ์ MOCA ตั้งอยู่ที่ 250 South Gruth Grand Avenue, Los Angeles, CA 90012 และ 152 North Central Avenue, Los Angeles, CA 90013 เป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย MOCA AT CALIFORNIA PLAZA นั้น ออกแบบโดยสถาปนิกชาวญี่ปุ่น Aranta Isozaki ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ออกแบบขึ้นเพื่อแสดงงานศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะรูปลักษณะของตัวอาคารประกอบด้วยรูปทรง สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรือรูปทรงเรขาคณิตอื่นๆ ตัวอาคารมีด้วยกัน 3 ชั้น โดยชั้นที่ 2 ออกแบบไว้เป็นลานโล่งสำหรับเพื่อติดตั้งผลงาน 3 มิติ และส่วนของอาคารสำนักงานตลอดจนห้องจำหน่ายของที่ระลึกต่างๆ สำหรับผู้เข้าชมและนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกนั้นจะตั้งอยู่ชั้นล่าง ต่ำกว่าระดับพื้นถนนเหมือนชั้นใต้ดินลึกลงไป ออกแบบเป็นห้องโถง 2 ส่วนติดต่อกัน เป็นหอศิลป์ที่อยู่ทางทิศใต้และตะวันออกเฉียงเหนือ

การตกแต่งภายในตัวอาคาร ใช้เนื้อของวัสดุหลากหลายชนิด เช่น หินทราย อะลูมิเนียม และกระจก เป็นส่วนของผนังอาคาร บรรยากาศภายในก่อให้เกิดความรู้สึกเคร่งขรึม จริงจัง และมั่นคงแข็งแรง พื้นที่โถงล่างของตัวห้องแสดงนิทรรศการดังกล่าวปราศจากเสาที่ก่อให้เกิดการรบกวนทางสายตา ประกอบด้วยรูปทรงของหลังคาเป็นรูปทรงปิรามิด ใช้วัสดุกระจกใสเพื่อนำแสงสว่างสู่ห้องแสดงนิทรรศการเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ (Sky light) ซึ่งนิยมใช้และคำนึงในการออกแบบในสมัยปัจจุบัน และระบบแสงลักษณะธรรมชาตินี้ได้รับความนิยมในการจัดสร้าง

หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก

การจัดสรรพื้นที่ภายในตัวอาคารประกอบด้วย

1. ประติมากรรม ณ ลานกลางแจ้ง Sculpture Plaza
2. ห้องจำหน่ายของที่ระลึกและสิ่งพิมพ์ The Moca Store
3. ห้องสำนักงาน Staff office
4. ห้องพักผ่อน (อาหารว่าง) Patinette (The Muscums Cafe)
5. ห้องแสดงงานศิลปะ Gallery

สำหรับด้านการจัดการบริหาร ส่วนของหอศิลป์นั้น มีการจัดตั้งกองทุน และมีผู้ให้การอุปถัมภ์ในแต่ละห้องโดยเฉพาะ และจัดแบ่งให้เป็นสัดส่วน เช่น

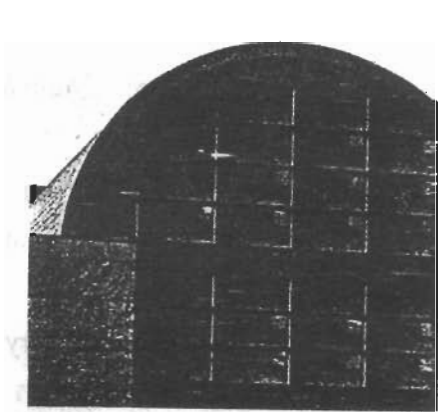
1. ห้อง J.Paul Getty Trust Gallery
2. ห้อง Richard&Geri Brawerman&The Firks Foundation
3. ห้อง Douglas S. Cramer Family Gallery

ส่วนของการบริหารจัดการ มีระบบของการให้บริการ บรรดาสมาชิกของหอศิลปะและผู้เข้าชมในสาขาต่างๆ เช่น ทางการศึกษา ทางหอศิลป์โดยจัดรายการไว้หลากหลายเรื่องสำหรับผู้เข้าชมในวัยต่างๆ กัน เป็นลักษณะของครอบครัว หรือกลุ่มสถาบันการศึกษา และมีอาสาสมัครทางศิลปะที่คอยให้การแนะนำแก่สมาชิกผู้สนใจ และผู้ชมให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับด้านศิลปกรรมร่วมสมัย

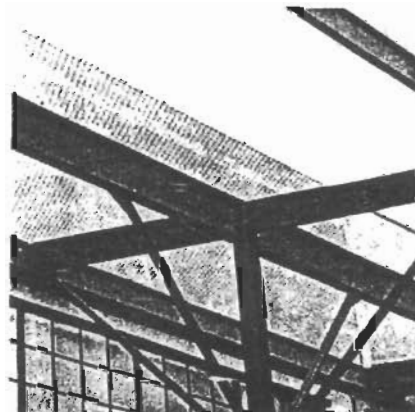
ในส่วนของ MOCA นั้น มีพิพิธภัณฑ์แยกออกไปอีก 1 หลัง MOCA at The Geffen Contemporary ลักษณะของตัวอาคารเดิมทีเดียวนั้นเป็นโรงซอมรถขนาดใหญ่ ภายหลังจากได้รับการปรับปรุงเป็นหอศิลป์ และภายในตัวโครงสร้างของอาคารโดยเฉพาะเพดานของอาคาร จะเป็นโครงสร้าง

และอุปกรณ์บางอย่างที่เกี่ยวกับการยกของขนาดใหญ่แสดงให้เห็นอยู่ ภายในตัวอาคารประกอบไปด้วยการแสดงนิทรรศการหมุนเวียน และนิทรรศการถาวร และเป็นห้องสมุดสำหรับผู้สนใจค้นคว้า ชมดูจิ๊ตริกรรมนิทรรศการครั้งสำคัญจากทั่วโลก

MOCA INFO

MOCA AT CALIFORNIA PLAZA
250 South Grand Avenue, Los Angeles, CA 90012

MOCA AT THE GEFGEN CONTEMPORARY
152 North Central Avenue, Los Angeles, CA 90013

ผ่านสถานที่แสดงผลงานศิลปะไปอีกสองแห่ง กลางใจเมือง คราวนี้ศิลปินแห่งชาติ ท่าน ดร.กมล ทัศนัญชลี นำคณะดูงานไปเยือนเมือง San Francisco ในช่วงระยะเวลาของการนั่งบนรถตุ๊กันใหญ่ที่ยาวนานที่สุดของการเดินทางครั้งนี้ อาจารย์กมล ทัศนัญชลี เป็นผู้ขับเคลื่อนเดียวตลอดระยะทางไป-กลับ

นับพันไมล์ ระหว่างทางเราหยุดพักชมทัศนียภาพอันสวยงาม เขียนรูปเพื่อบันทึกเป็นประสบการณ์แวะเวียนชมไร่่องุ่นและโรงไวน์ที่สะสมผลงานศิลปะและผลิตไวน์ออกขายทั่วโลกอย่างตื่นตาตื่นใจจนถึงพิพิธภัณฑ์แห่งสำคัญของเมือง

SAN FRANCISCO MUSEUM OF MODERN ART (SFMOMA)

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ซานฟรานซิสโก หรือชื่อย่อ SFMOMA ตั้งอยู่ที่ 151 Third Street San Francisco, California เป็นพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะสมัยใหม่แห่งที่ 2 ที่ทันสมัยที่สุดในโลก และมีความสำคัญคือเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ยกระดับกิจกรรมทางศิลปะของบรรดาศิลปินที่อาศัยอยู่ทางแถบตะวันตกของอเมริกาได้อย่างน่าภูมิใจ

อาคารหลังนี้ ออกแบบโดยสถาปนิกชาวสวิส Maril Botta รูปลักษณะของอาคารภายนอก มีคุณค่าทางศิลปะ มีความเรียบง่ายและดูทันสมัย การใช้วัสดุประดับตกแต่งภายนอกอาคารนี้ใช้วัสดุแข็งและหินสีเทา กระฉก และโครงเหล็กประกอบรวมกันอย่างมีเอกภาพ ภายในอาคารประกอบไปด้วยชั้นต่างๆ จำนวน 5 ชั้น และมีพื้นที่ใช้สอยต่างๆ ดังนี้

พื้นที่ชั้นที่ 1 เป็นส่วนของประชาสัมพันธ์ การต้อนรับ การจัดซื้อขายบัตรเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และเป็นพื้นที่สำหรับส่วนของการขายของที่ระลึกและหนังสือ เครื่องดื่ม โรงภาพยนตร์ และการบริการสมาชิก ตลอดจนส่วนของการศึกษาต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์

พื้นที่ชั้นที่ 2 จัดเป็นพื้นที่ส่วนของการแสดงผลงานสะสมของทางพิพิธภัณฑ์ มีงานกิจกรรม และประติมากรรมเป็นนิทรรศการถาวร

พื้นที่ชั้นที่ 3 แสดงผลงานภาพถ่าย และผลงานที่ทำลงบนกระดาษ หรือใช้กระดาษเป็นพื้นของภาพ

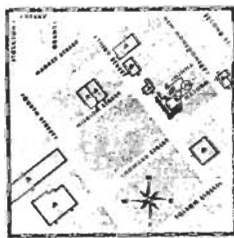
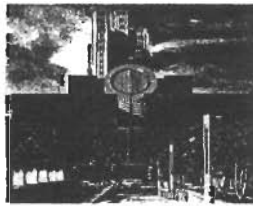
โดยเฉพาะ เป็นผลงานสะสมของพิพิธภัณฑ์

พื้นที่ชั้นที่ 4 สำหรับการจัดนิทรรศการหมุนเวียนในรูปแบบต่าง ๆ

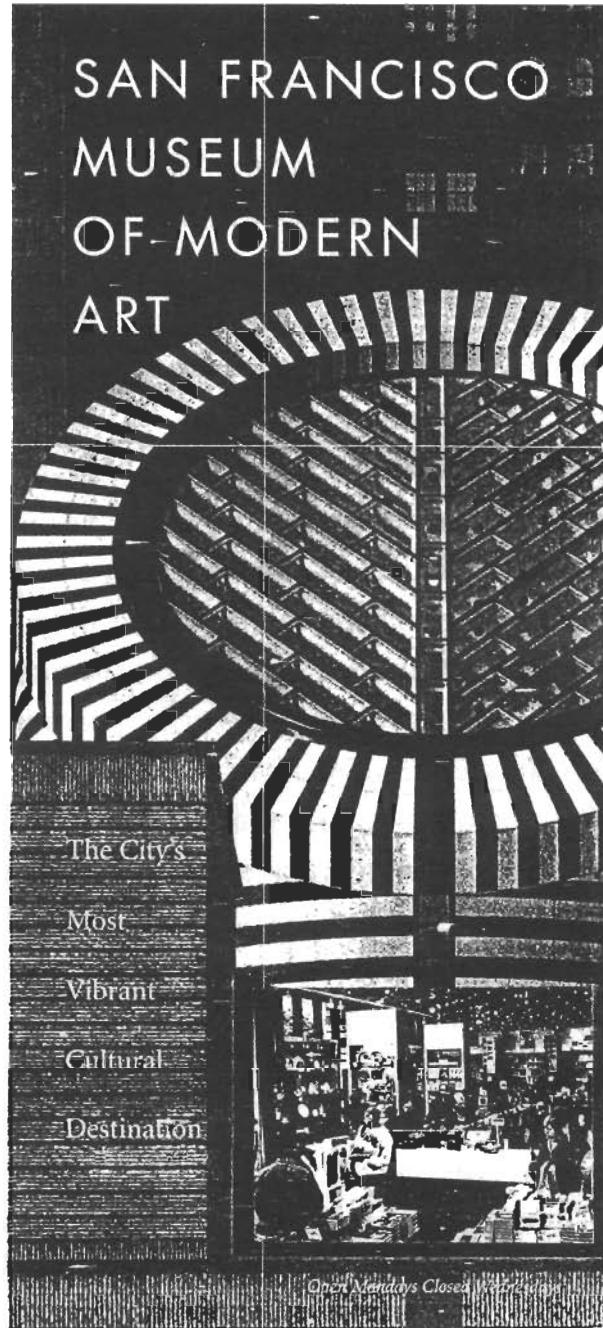
พื้นที่ชั้นที่ 5 จัดไว้เป็นพื้นที่แสดงผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ทางพิพิธภัณฑ์ได้สะสมไว้

การออกแบบสำหรับการจัดแสดงในพื้นที่ของแต่ละชั้นนั้น ภายในห้องนิทรรศการจัดได้อย่างเหมาะสมและลงตัว เห็นถึงการวางแผนและการใช้ความคิดของผู้สร้างได้อย่างดี มีมาตรฐานสูงมาก ทั้งระบบการนำเสนอ การวางผัง การติดตั้งระบบไฟ เพราะก่อนการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ผู้สร้างได้ทำการศึกษาข้อดี และข้อด้อยของอาคารหอศิลป์ในที่ต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน การคำนึงถึงการจัดพื้นที่ที่มีความทันสมัยให้ผู้ชมได้เกิดความรู้สึกถึงความผ่อนคลาย ตื่นเต้น และมีชีวิต มีความประสานกลมกลืนกันเป็นอย่างมาก การคำนึงถึงระบบแสงสว่างจากธรรมชาติ (Sky light) เพื่อเป็นการดูแลรักษาภาพให้คงที่ของระดับแสงส่องภาพ เป็นไปอย่างมีธรรมชาติและงดงามพอดี ผนังและพื้นของตัวอาคารออกแบบได้อย่างเหมาะสม และให้ความรู้สึกแข็งแรง

สภาพแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ซึ่งตั้งติดอยู่กับถนนสายหลัก ซึ่งตรงกันข้ามกับพิพิธภัณฑ์ก็ได้รับการออกแบบตกแต่งด้วย น้ำพุ สวนดอกไม้ อย่างกลมกลืน

P indicates parking

ในที่สุดผมก็ได้มาอยู่ใจกลางเมือง San Francisco สมใจครับ ท่ามกลางตึกสูงระฟ้าและอากาศที่หนาวเหน็บเมื่อยามใกล้ค่ำ ผู้คนต่างแวะผ่านเข้าไปชมการแสดงหรือดนตรี หรืออะไรสักอย่างภายในตัวอาคารหอศิลป์ สังเกตได้จากการแต่งตัวและบุคลิกภาพบางอย่างที่ผมสามารถคาดเดาได้ เพราะ

พื้นที่ภายในของตัวอาคารหอศิลป์แห่งนี้เป็นศูนย์กลางของการพบปะสังสรรค์และร่วมกิจกรรมของเหล่าบรรดานักคิดผู้นำทางปัญญาของสังคมทั้งสิ้น

เราพักระหว่างทางในเมือง San Francisco กันหนึ่งคืนแล้วเดินทางต่อไปยังเมือง Oakland ที่วิวชมหอศิลป์กันต่อ

OAKLAND MUSEUM OF CALIFORNIA

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ โอ๊คแลนด์ ตั้งอยู่ที่ 10 th & oak Streets oakland, california 94607 เป็นพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีผลงานศิลปกรรมจัดแสดงเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย จนถึงประวัติศาสตร์ศิลปะของเมืองโอ๊คแลนด์ การออกแบบทางสถาปัตยกรรม รูปลักษณะภายนอกเป็นรูปทรงเรขาคณิตแบนง่าย ภายในเน้นประโยชน์ใช้สอย และการวางแผนการแสดงผลงานไว้อย่างมีเป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่ชั้นล่างจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อม เกี่ยวกับความรู้/ความรู้สึกทางด้านวิทยาศาสตร์ มีโรงภาพยนตร์ และจุดขายของที่ระลึก มีห้องบรรยายพิเศษ ห้องดูแลรักษาความปลอดภัยรวมถึงระบบต่างๆ

ชั้นที่ 2 เป็นห้องจัดแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะในยุคสมัยต่างๆ และแบ่งออกเป็นห้องย่อยๆ

อีก 2 ห้องคือ Breuner Gallery และ History Special Gallery และในชั้นที่ 2 นี้ จะเป็นห้องที่ตั้งของร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้คอยบริการแก่ผู้ชม

ชั้นที่ 3 จัดแสดงผลงานศิลปะสมัยใหม่ และงานศิลปกรรมร่วมสมัยมากมายหลายชิ้นและแบ่งย่อยออกเป็นห้อง Oakes Gallery และ Art Special Gallery

เป็นที่น่าสังเกตว่าในทุกชั้นของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์โอ๊คแลนด์แห่งนี้ เมื่อมองออกไปภายนอกจะเป็นบริเวณของการจัดสวน และจัดวางผลงานประติมากรรมไว้โดยเรียงรายทุกชั้น สร้างความรู้สึกโปร่งโล่งเมื่อมองออกไปยังภายนอก เสมือนเป็นการพักสายตา หรือละวางการชมผลงานจากภายในตัวอาคาร สร้างความรู้สึกผ่อนคลายให้แก่ผู้เข้าชมได้เป็นอย่างดี

CAPTURING LIGHT

Masterpieces of California Photography, 1850-2000

MARCH 3 - MAY 27, 2001

Selected events are included in museum admission

Exhibition generously funded by the Oakland Museum Women's Board; California Council for the Arts; National Endowment for the Arts; Anonymous; W.W. Norton, Inc.; YourWall.com; the space for fine art photography; Thomas Reynolds Gallery; San Francisco.

EXPRESS

JOHN DIVOLA (c. 1949) FALLING/TWING, 1984

OAKLAND MUSEUM of CALIFORNIA
10th and Oak Streets, Oakland, California

One block from Lake Merritt BART,
underground garage parking

Hours: Wed-Sat, 10 AM-5 PM; Sun, 12-5 PM
Open until 9 PM first Fridays

Visit www.museumca.org for more
information and directions to the museum

หลายสิบวันที่ท่านอาจารย์กมล ทัศนัญชลี ได้นำชมพิพิธภัณฑ์และงานศิลปะทั้งใหม่และเก่า เราได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ สังคมเมือง ตึกรามบ้านช่อง ภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมอันหล่อหลอมให้เกิดผลงานการสร้างสรรค์ของชาวอเมริกัน แม้เพียงเศษเสี้ยวหนึ่งของประเทศมหาอำนาจของโลก แต่ก็เป็ประสบการณ์ที่มีคุณค่าและน่าประทับใจยิ่งที่ผมนอยากจะนำมาเล่าสู่กันฟัง และมีข้อสรุปดังนี้ครับ

ณ เมืองลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา

ในระยะเวลา 27 วันของการใช้ชีวิตอยู่ในเมือง L.A. เพื่อการศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ นับได้ว่าเป็นระยะเวลาอันมีค่ายิ่งสำหรับการนำความรู้ ความคิด และประสบการณ์ตรงที่ได้จากการเข้าชม การจัดการแสดงและการนำเสนอผลงานศิลปกรรมที่มีมาตรฐานสูง มาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้กับหอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้ รวมถึงการจัดการด้านพิพิธภัณฑ์ และด้านการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่จะมิขึ้นในอนาคตอันใกล้ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีแห่งนี้

ความตื่นเต้นจากคำบอกเล่าที่กล่าวว่า ผู้คนในต่างประเทศสนใจดูงานศิลปะเช่นเดียวกับการเข้าแถวรอเข้าห้างสรรพสินค้า ดูหนัง หรือชมคอนเสิร์ต อาจเทียบได้กับ “งานวัด” ภายหลังจากการได้มีโอกาสไปพบเห็นบรรยากาศและสถานที่จริง ความตื่นเต้นและภาพของความประทับใจที่คนเข้าแถวรอเข้าชมงานศิลปะในหอศิลป์ต่างๆ ช่างเหลือคำบรรยายใดๆ จริงๆ ทั้งๆ ที่ค่าผ่านประตูหรือค่าเข้าชมมีราคาสูง หรือเรียกง่ายๆ ว่า “แสนแพง” แต่ก็เกิดความรู้สึกคุ้มค่าที่ได้เข้าชมงานศิลปกรรมหลากหลายจากทั่วทุกมุมโลก และสำหรับการดูงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในสหรัฐอเมริกานั้น ผู้คนส่วนใหญ่ถือว่าการดูงานศิลปะเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์ จึงทำให้

พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะเสมือนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเช่นเดียวกับสวนสาธารณะ

พิพิธภัณฑ์ศิลปะในสหรัฐอเมริกา (รัฐแคลิฟอร์เนีย) หลากหลายไปด้วยการบริหารการจัดการของรัฐและเอกชน ผลงานศิลปะชิ้นเยี่ยมจะเกิดขึ้นจากการสะสมของนักธุรกิจที่มีรสนิยมและรักงานศิลปะ และเมื่อผลงานศิลปะที่สะสมไว้มีจำนวนมากขึ้น จึงสร้างสถานที่จัดเก็บโดยเฉพาะและเปิดให้ประชาชนเข้าชมในภายหลัง และจากการศึกษาดูงานในครั้งนี้มีพิพิธภัณฑ์ศิลปะของ J.Paul Getty เพียงแห่งเดียวที่เปิดให้เข้าชมฟรีและอนุญาตให้ถ่ายภาพภายในพิพิธภัณฑ์

องค์ประกอบต่างๆ ของการจัดการบริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์โดยทั่วไปนั้น ประกอบด้วยห้องแสดงผลงานศิลปะ ซึ่งจะมีขนาดใหญ่สุดและเป็นห้องที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษเพื่อการติดตั้งและแสดงผลงานศิลปะโดยเฉพาะ และห้องแสดงผลงานศิลปะที่ดีควรสามารถดัดแปลงผนังให้เป็นรูปแบบต่างๆ หรือจัดการเคลื่อนย้าย ย่อขยายพื้นที่ได้ตามต้องการ เป็นไปตามข้อจำกัดของผลงานที่นำมาจัดแสดงในแต่ละครั้ง ด้านการบริหารพิพิธภัณฑ์จะแบ่งเป็นห้องต่างๆ ได้แก่ ห้องประชุม ห้องผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ห้องของผู้ดูแลและบริหารห้องเก็บรวบรวมและรักษาดูแลผลงาน แยกประเภทอย่างชัดเจนก่อนการจัดแสดง มีระบบป้องกันรักษาความปลอดภัยและรักษาอุณหภูมิให้คงที่ ส่วนของการจัดการคือ ห้องช่างเทคนิค ฝ่ายออกแบบและติดตั้ง ช่างฝ่ายต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการแสดงผลงานในแต่ละครั้ง ซึ่งต้องมีการออกแบบ วางแผน และเตรียมการแสดงผลงาน ซึ่งงานที่สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันจัดแสดงขึ้นในแต่ละครั้งก็จะแตกต่างกันไป การคำนึงถึงการใช้หลอดไฟในการส่องสว่างไปยังภาพที่ไม่มีผลกระทบต่อทางเคมี และเป็นการทำลายภาพชนิดต่างๆ และส่วนที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นจุดขาย

ของพิพิธภัณฑ์คือ ห้องขายหนังสือและของที่ระลึก รวมถึงร้านอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อจูงใจผู้ชม และผู้ใช้บริการ เพื่อได้พักผ่อนและมีเวลาอยู่ในพิพิธภัณฑ์ได้อย่างยาวนาน นอกจากองค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้ว พิพิธภัณฑ์นั้นนอกจากจะมีอาคารที่ออกแบบโดยสถาปนิกที่มีความเข้าใจในเรื่องของศิลปะแล้ว เรื่องการบริหารงานภายใน การวางตัวบุคคล การจัดการวางโปรแกรมแสดงผลงานที่น่าสนใจต่างๆ เป็นหัวใจของการทำให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตชีวา และมีผู้เข้าชมตลอดทั้งปี ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

ในส่วนของรายได้ประจำของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ส่วนใหญ่ได้ผลกำไรจากร้านค้าภายใน เช่น ร้านขายของที่ระลึก หนังสือศิลปะ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น การคำนึงถึงส่วนประกอบดังกล่าว จะ**ต้องมี**การวางแผนการออกแบบกับอาคารไว้ล่วงหน้า **สถาปนิก**ต้องเข้าใจส่งเสริมและสร้างบรรยากาศของ**พิพิธภัณฑ์** ให้ส่วนดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน มิเช่นนั้นก็จะเป็นการทำลายบรรยากาศของผู้เข้าชม

รายได้อีกประการหนึ่งคือ การเป็นสมาชิก**ประจำของพิพิธภัณฑ์** ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภท ตั้งแต่ระดับนักเรียน นักศึกษา จนถึงผู้สูงอายุ การ**บริหารงานในพิพิธภัณฑ์**มีเรื่องที่น่าสนใจและศึกษากันกว่าอีกมากมายเกินที่จะสรุปได้ สุดท้ายผู้อำนวยการ หรือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นທີ່เชื่อถือของบุคคลกลุ่มต่างๆ และจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่กว้างขวาง รู้จักศิลปินทั้งในและต่างประเทศ เป็นภาระงานที่หนักในการจัดการบริหาร หาทุน และหางานศิลปะ การสับเปลี่ยนหมุนเวียน ตลอดจนคัดเลือกทีมงานบริหารที่สามารถจัดการด้าน**หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์**ได้เป็นอย่างดี

จุดเด่นและลักษณะเฉพาะทั่วไปของหอศิลป์-พิพิธภัณฑ์

1. มีลักษณะที่ตั้งเหมาะสม เป็นศูนย์กลางของชุมชน เดินทางสะดวก มีที่จอดรถทั้งรถเล็กและรถขนาดใหญ่ สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ เน้นบรรยากาศของห้องแสดง เน้นความงามให้ความเพลิดเพลินและเร้าใจ ให้ความความอยากรู้อยากเห็น

2. มีวัตถุประสงค์แน่นอนในการจัดตั้ง คือ เป็นแหล่งรวบรวมผลงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมและเป็นสถานที่เผยแพร่ความรู้ รสนิยมด้านจิตใจ คุณค่าทางวัฒนธรรมให้กับประชาชนทั้งของในประเทศและต่างประเทศ จัดกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรอง

3. มีขั้นตอนการเตรียมการแสดงนิทรรศการสำคัญ หรือนิทรรศการพิเศษอย่างชัดเจน มีการเตรียมงาน เตรียมแผนงาน เตรียมผลงานศิลปะ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมการขนย้าย งบประมาณ บุคลากร ตารางเวลา เอกสารสิ่งพิมพ์ ตลอดจนวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งสรุปได้ 3 ชั้นใหญ่ๆ คือ

1. Pre Show Exhibition ก่อนแสดง
2. At the Show ช่วงระหว่างแสดง
3. Post Show หลังการ**แสดง**

หลังจากการจัดแสดงจะมีการประชุม ประเมินผลเพื่อกำหนดแนวนโยบายการ**จัดงานครั้งต่อไป**

4. มีแหล่งที่มาของ**รายได้ชัดเจน**ซึ่งเกี่ยวข้องกับเงินทุนและ**งบประมาณ (Money & Budget)**

ในการดำเนินการของ**หอศิลป์ทั้งของรัฐบาลและเอกชน** มักจะแบ่งดังนี้

งบประมาณจะแบ่งเป็นงบลงทุน (Capital Fund) ซึ่งเป็น**งบประมาณ**ที่เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในระยะเริ่มต้น เช่น งานก่อสร้างอาคาร การเตรียมห้องแสดง อีกส่วนหนึ่งคือ งบดำเนินการ (Operation Fund) เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน เช่น

เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนใช้สอย
แหล่งที่มาของเงินทุนและการสร้างรายได้

ในต่างประเทศ หอศิลป์-พิพิธภัณฑ์ จะเน้นเป็นพิเศษ มีการให้ความสำคัญอันดับหนึ่งเพราะนี่คือหัวใจของการบริหารองค์กรที่จะให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเลี้ยงตัวเองได้ ตลอดจนการสร้างรายได้เพิ่ม เช่น ที่พิพิธภัณฑ์ลูฟว์ ประเทศฝรั่งเศส รายได้อันดับหนึ่ง คือธรรมเนียมค่าเข้าชมและจำหน่ายหนังสือที่ระลึกของที่ระลึกต่างๆ การหาเงินทุนสิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้อำนวยการและกรรมการหอศิลป์จะต้องทำงานกันอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะถ้าขาดงบประมาณหอศิลป์ก็ต้องปิดทำการหรือทำกันพอให้ผ่านไปวันๆ แหล่งเงินทุนสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เงินบริจาคของเอกชน (Privated Gift) ในอเมริกาจะปรากฏให้เห็นแหล่งที่มาในลักษณะนี้ได้ อย่างชัดเจน คือ คนรวยจะบริจาคสร้างหอศิลป์-พิพิธภัณฑ์ หรือให้เงินงบประมาณตกแต่งห้องแสดงภาพ Gallery ภายในหอศิลป์ หรือ ซื้อภาพเขียนศิลปะวัตถุบริจาคเข้าหอศิลป์-พิพิธภัณฑ์

2. มูลนิธิ (Foundation) ลักษณะมูลนิธิต่าง ๆ จะเป็นของเอกชนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นกองทุนช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ต่างๆ ทางหอศิลป์สามารถเขียนโครงการขอรายได้จากมูลนิธิต่างๆ ได้

3. ค่าธรรมเนียมการเข้าชม (Admissions) เป็นการเก็บตัวเข้าชม ในอดีตถ้าเป็นของรัฐบาลจะสนับสนุนเงินให้ บางแห่งก็ไม่เก็บ แต่ระยะหลังนี้จะเก็บเป็นส่วนใหญ่เพราะสภาพเศรษฐกิจและงบประมาณดำเนินการ ทุกประเทศทั่วโลกจะเริ่มเก็บค่าเข้าชมกัน

4. รัฐบาล (Government) เป็นเงินรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ เช่น หอศิลป์ประจำรัฐเมือง แต่ถ้าอยู่ในมหาวิทยาลัยก็จะมียกงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ต้นสังกัดสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

5. ค่าบำรุงของสมาชิก (Membership) หอศิลป์-พิพิธภัณฑ์ทั่วโลกจะเชิญชวนบุคคลต่างๆ ที่สนใจเข้าร่วมเป็น “สมาชิกหอศิลป์” “สมาชิกพิพิธภัณฑ์” บุคคลกลุ่มนี้จะถูกเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาชิกตลอดชีพหรือประจำปีก็แล้วแต่ผลประโยชน์ที่สมาชิกได้รับคือ ข่าวสาร การได้รับเชิญ เข้าชมศิลปะชุดใหม่ที่จะแสดงบัตรส่วนลดเปอร์เซ็นต์ลิขสิทธิ์ของหอศิลป์

6. ผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมพิเศษ อาจจะเป็นงานออกร้าน Fair Party Meeting เพื่อหารายได้เพิ่ม จัดเป็นครั้งคราว หรือวันสำคัญ Festival ฯลฯ อาจมีการออกจดหมายเชิญชวนร่วมงานและขอรับบริจาค

7. ทุนช่วยเหลือพิเศษ (Endowment) จะเป็นทุนที่หอศิลป์-พิพิธภัณฑ์เขียนโครงการเสนอรัฐบาล อาจจะมีการร่วมกับนักวิจัยเขียนของงบประมาณ ในหมวดของศิลปวัฒนธรรมเป็นการส่งเสริม

8. ประโยชน์จากการค้า (Sale Shop) หอศิลป์-พิพิธภัณฑ์ทั่วโลกจะถือว่ารายได้ตรงส่วนนี้มีความสำคัญมาก ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งรายได้คือ

ร้านขายของที่ระลึก (Souvenir) ของที่ระลึกที่ถูกจัดทำขึ้น โดยดึงเอาความสำคัญและจุดน่าสนใจ เช่น เมือง ตัวอาคารหอศิลป์ ผลงานศิลปะกรรมที่สำคัญ เด่น มีชื่อเสียง นำมาออกแบบ จัดพิมพ์ทำขึ้นในรูปของ ของที่ระลึกต่างๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น เสื้อยืดพิมพ์เป็นรูปของแวนก็อก ผลงานของดาวินชี รูปภาพโมนาลิซา หรืออาจทำเป็นรูปโมเดลหุ่นจำลอง สไลด์ ภาพถ่าย ภาพสี ภาพยนตร์ วิดีโอ พวงกุญแจ ภาพโปสการ์ด หรือผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่นอีกมากมาย

ร้านหนังสือ (Book Shop) เป็นแหล่งสร้างรายได้จากกำไรขายหนังสือศิลปะทั่วไป และหนังสือศิลปะที่มีอยู่ในหอศิลป์ บางครั้งหอศิลป์ก็จัดพิมพ์

หนังสือเพื่อจำหน่าย

ร้านอาหารเครื่องดืม (Restaurant) เป็นร้านอาหารที่เปิดบริการประชาชนทั่วไปหรือผู้เข้าชมจำหน่ายอาหารเครื่องดืมที่มีมาตรฐาน สะอาด ราคาประหยัด หอศิลป์บางแห่งในอเมริกา ยุโรป จะให้เอกชนเข้าประมูลดำเนินการแล้วหักเปอร์เซ็นต์จากกำไร ทำรายได้ให้มากมายในแต่ละปี

9. การให้ยืม การจำหน่ายผลงานศิลปกรรม ผลงานสะสมที่มีอยู่จำนวนมาก ในบางครั้งหอศิลป์-พิพิธภัณฑท์ อาจมีการนำไปประมูลเพื่อนำเงินสดมาหมุนเวียนหรือเพื่อซื้อภาพสะสมเพิ่มเติม หรืออาจจะเก็บค่าลิขสิทธิ์ในการให้ยืมแสดง เช่น หอศิลป์ในนิวยอร์ก ยืมงานของหอศิลป์ในลอสแอนเจลิส หรือค่าลิขสิทธิ์นำภาพไปเผยแพร่ทางสื่อภาพยนตร์

โทรทัศน์ หรือสารคดี

ในเมือง Los Angeles ผมมีโอกาสพบผู้ใหญ่ใจดีหลายท่าน นอกเหนือจากครอบครัวกมลและ นวลศรี ทศนาถุชดีแล้ว คุณชัชวาล สิริรินทร์ และครอบครัวพี่ๆ สำนักพิมพ์ข่าวไทย และหนังสือพิมพ์ไทยอีกหลายฉบับ ซึ่งได้กรุณาลงข่าวในหน้าหนึ่งให้หลายฉบับติดต่อกัน ตลอดระยะเวลาที่เราเยี่ยมชม และศึกษาดูงานด้านหอศิลป์และพิพิธภัณฑท์ ครั้งนี้ พี่ “มะ” สยามหลวงคาเฟ่ นอร์ทฮอลลิวูด (คุณสุรพงษ์ ชีโนทัยกุล) ท่านกรุณาเลี้ยงอาหารไทย

สามโตแก่พวกเราหลายมือ และท่านอื่นๆ ที่กรุณาอนุเคราะห์ดูแลชาวรัฐมิสซิสซิปปีจากประเทศไทยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณครับ

พบกันใหม่ “มูมศิลปะ” ฉบับต่อไปกับความ เป็นมาของกลุ่มทำงานศิลปะกลุ่มใหม่ในภาคใต้ HARMONY ARTIST GROUP พร้อมกับการตระเวนแสดงนิทรรศการศิลปะใน 4 จังหวัดภาคใต้เพื่อหารายได้มอบเป็นทุนการศึกษาสำหรับ นักศึกษาศิลปะในสถาบันการศึกษาศิลปะภาคใต้ สวัสดิ์ครับ